

Nan Surat Pablo As Nan Chiyuycha I-Galacia Nan Omona Ay Ammuwun

Nan nauy surat Pablo at para as nan chiyuycha iglesia henan probinsiya ay Galacia, kaskasin henan il-ili ay Iconium, Listra, Derbe ya Antiokia. Henan hanacha ay il-ili nan inmuyan cha Pablo kan Bernabe as nan omona ay nunfiaatancha ay nangekaskasaba as nan Ammay ay Chamag (Ara. 13-14). As nan kawad-an cha Pablo hid-i, ongor nan enmafurot kan Cristo. Ngem as nan nanaynanan cha Pablo kan chicha, wachacha nan Judio ay inmuy hid-i, ya enallilawcha nan numnum nan chiyuycha enmafurot babaen as nan nanokatancha as nan sursuru maepangkep kan Cristo (1:7). Nan chacha isursuru at mae-sarakan yangkiay nan taku mu munpasugyat ya tongparuna nan am-in ay Lintig Moises (3:2-3,10; 4:10; 5:2-4). Nan usa pay ay enatcha at chaancha finigfig nan kenaapostol Pablo. Kenalicha un fi-akun apostol hi Pablo, tay chaan nakekadkadwa as nan chiyuycha hinpuru ya chuwa ay apostoles Jesus as nan nangisursuruwan Jesus kan chicha.

Kun pay nachamag Pablo ay ongor nan naallilaw kiapú as nan kinukutum ay sursuru (1:6; 3:1-5; 4:8-9,15-16; 5:7), insuratna nan nauy ay surat ta epafiangadna chicha as nan tit-iwa ay sursuron Cristo. Omona, penaneknekana ay kan Apo Dios nan nurpuwan nan Ammay

ay Chamag, fiakun as nan numnum chi taku, ngem kun at enpakaammon Jesu Cristo kan hiya (1:11-12,15) ta ekasabana. Enlawlawagna kan chicha ay achicha mapalintig babaen as nan mangtongparancha as nan Lintig Moises, kun at babaen as nan pammatacha (3:11) kan Jesus ya as nan mangafurotancha as nan natuyana as nan koros. Ad wani, an-ak Apo Dios chicha kiapú yangkiay as nan nakius-usaancha kan Cristo (3:26). Nawayawayaancha as nan Lintig Moises (3:25; 5:1), ya nan unuchuncha at nan filin Cristo. Nan filina at nan munpaetorongon chi tunggal usa as nan Espiritu Santo (5:16-18,25), ya nan munfinnachangan kiapú as layad (5:6,13; 6:2).

Nan Nakudkudwaan Nan Nauy Surat

Nan Laplapon Nan Surat 1:1-10

Nan Nangepaneknekan Pablo As Nan Kenaapostolna 1:11-2:21

Nan Tatau Ay Napalintig As Nan Sangwanan Apo Dios 3:1-4:31

Nan Maesarakanan Ya Matakuwan Babaen As Nan Espiritu Santo 5:1-6:10

Nan Anongos Nan Surat 6:11-18

Nan Laplapon Nan Surat

¹ Ha-un hi Pablo ay nachutokan ay apostol Jesu Cristo. Fiakun taku nan nangchutok winnu nangifiaor kan ha-un ay munfialin as apostol, mu achi hi Jesu Cristo ya hi Dios Ama ay nangtaku kan Jesu Cristo manipud as nan utúy. ² Nauy nan suratku as nan tunggal usa ay iglesia ad Galacia. Ha-un ya nan am-in ay iib-a hena ay omaafurot at chami pakomostaun chakayu.

³ Sapay koma ta mawawacha kan chakayu nan grasya ya talna ay nurpu kan Dios Ama ya kan Apo takú ay Jesu Cristo.

⁴ Inchat Cristo nan fiyagna ta mapakawan takú as nan fiasfiasor takú. Enatna chi, tay hiyachi nan laychun Apo Dios ay Ama takú ta maesarakan ya mawayawayaan takú as nan manangotettet ay wacha asna's luta. ⁵ Machaychayaw koma hi Apo Dios in-inkiana! Amen.

Maid Tapina As Ammay Ay Chamag

⁶ Maschaawak kan chakayu, tay kun henkemad ya chinukkianyu hi Apo Dios ay nangayag kan chakayu babaen as nan grasyan Cristo, at inmunud kayu kanu as nan tukún ay sursuru ay kananyu un ammay ay chamag. ⁷ Nan kenatit-iwana at maid tapina as tukún ay Ammay ay Chamag. Kenalek na, tay wachacha nan cha mangal-allilaw kan chakayu. Chacha padpachasun ay manoksokat as nan Ammay ay Chamag maepangkep kan Cristo. ⁸ Ngem nan mangekaskasaba as tuktukún mu nan enkaskasabami kan chakayu uray mu chakami ay mismu winnu anghel ay nurpu ad chaya at sapay koma ta machusa hiya ad inferno in-inkiana.*

⁹ Infiakiami na kan chakayu ad kasin, ngem kasek ifiakia ay mu wachay mangekasaba kan chakayu as Ammay ay Chamag ay tuktukún mu nan enawatyu ad kasin at sapay koma ta machusa hiya ad inferno in-inkiana!

¹⁰ Ay kunak cha mun-an-anap as taku ay mangchayaw kan ha-un as nan assesa ay chak

---

* **1:8** Rom. 9:3; 1 Co. 16:22

ifiagfiakia? Achi! Nan chak anapun at nan mangepalaylayad kan Apo Dios, tay mu nan panangchayaw nan tataku nan chak anapun, chaanak koma nunfialin as fiabfiaarun Cristo.

Nan Enat Pablo Ay Nunfialin As Apostol Cristo

¹¹ Iib-a, laychok ay maammuwanyu ay fiakun takuy nanglumu as nan Ammay ay Chamag ay enkaskasabak kan chakayu. ¹² Tay fiakun as nan taku nan nang-awatak winnu nanuruwak as nan nauy Ammay ay Chamag mu achi kan Jesu Cristo mismu ay nangepakaammu kan ha-un.

¹³ Chinngoryu met nan maepangkep as nan sikud ay katatakok as nan nangab-afurotak as nan ukialen chi Judio. Ammuyu ay pararuy penarpalikiatku nan tatakon Apo Dios, ya enpapatek nan kafiaelak ay nanachael kan chicha.† ¹⁴ Mu maepangkep as nan nanongtongparak as nan lintig chi Judio, ha-un nan kaskasin makakud ay munchunu mu nan chiyuycha ongor ay katawwunak, tay enpapatek as solet ay nangekaman as nan tenawidmi as nan kaap-uwanmi.‡

¹⁵ Ngem ad wani, naammuwak nan pangkep Apo Dios. Babaen as nan grasyana, pinipiliyak kan hiya as nan chaanku pay naiyankan, ya enayakianak ta munserfiyak kan hiya. ¹⁶ Kun pay inumchan nan timpu ay nanglaychanan Apo Dios ay mangepaila as nan Anakna kan ha-un ta ekasabak nan maepangkep as nan Anakna as nan chiyuycha Gentil, maid usa ay taku as uyku nunpaisuruwan. ¹⁷ Chaanak us in-inmuy

---

† 1:13 Ara. 7:58; 8:1; 9:1-2   ‡ 1:14 Filp. 3:4-6

ad Jerusalem ay uy nunpaisuru as nan chiyuycha apostoles ay enmon-ona mu ha-un, ngem kunnak at inmuy ay dagus henan disyerto ay Arabia. Angkiay ya nunfiangachak kasin henan siyudad ay Damasco. ¹⁸ As nan inmuyan chituru ay tawwun nunlapu as nan enmafurotak, enmabratak ad Jerusalem ta uyak maketakiatfor kan Pedro, at nakepagyanak kan hiya as chuwa ay chumingku. ¹⁹ Ngem maid inilak as tapina ay apostoles mu achi yangkiay hi Pedro ya hi Santiago ay sunúd nan Apo takú.

²⁰ Ammon Apo Dios ay tit-iwa nan nauy chak isurat kan chakayu, fiakun kinukutum.

²¹ Kun pay narpas chi, inmuyak henan chiyuycha sakop nan Siria ya Cilicia. ²² As nan hiyachi ay timpu, chaanak pay inil-ila as nan chiyuycha omaafurot ay nakius-usa kan Cristo ad Judea. ²³ Nan chinchinngorcha yangkiay at hiyana: “Nan namarpalikiat kan chitaku ad kasin kiapú as nan pammati takú kan Cristo at chana ekaskasaba ad wani nan nauy pammati ay penachasna ay maichun.” ²⁴ Isunga chinaychayawcha hi Apo Dios kiapú kan ha-un.

2

Nan Nuntuturakian Cha Pablo

¹ Kun pay inmuy chi hinpuru ya opat ay tawwun, nunfiangachak ad Jerusalem ay kadwak hi Bernabe. Entakinmi us hi Tito. ² Inmuyak hid-i, tay enpakaammon Apo Dios ay masapor umuyak. Enlawlawagku as nan chiyuycha yangkiay mangepangpanguru as nan iglesia nan

Ammay ay Chamag ay enkaskasabak as nan chiyuycha Gentil. Enatku chi ta maammuwak mu aprobaran nana enlawlawagku. Tay mu achicha aprobaran, maid kotkotok nan nunforforayak ya nan chak munforforayan ad wani. ³ Isunga nan nunfianakiana at enaprobaran nana insursurok. Kun pay hi Tito ay kadwak ay uray mu Griego at chaancha penelet ay epasugyat ay kaman as nan kanan nan Lintig Moises, ⁴ uray mu wachacha nan tapina ay Judio ay manglayad ay manugyat kan hiya. Chatona nan tataku ay naetapi kan chakami ay nunpamarang as iib-ami, at enmalicha ay nanisiim kan chakami ta maammuwan nana maepangkep as nan wayawaya takú as nan nakius-usaan takú kan Cristo Jesus. Tay laychuncha ay mafiabfiaor takú kasin babaen as nan mangun-unuchan takú as nan Lintig Moises. ⁵ Ngem chaanmi poros inyafud nan kanancha ta achi masoksokatan nan kenatit-iwan nana Ammay ay Chamag ay chay ab-afurotun.

⁶ Kun pay nan chiyuycha maifilang as mangepangpanguru as nan iglesia, maid kenalicha as munkurangan nana isursurok. (Uray mu hiyasa, achi napateg kan ha-un nana saadcha, tay mapapchong am-in nana tataku kan Apo Dios.) ⁷ Ngem kuncha at naawatan ay entalek Apo Dios kan ha-un nana panangekasaba as nan Ammay ay Chamag as nan chiyuycha Gentil, kaman as nan nangetalekana kan Pedro ay mun-ekasaba as nan chiyuycha Judio. ⁸ Tay nunfialinunak kan Apo Dios as apostolna as nan chiyuycha Gentil, kaman kan Pedro ay nunfialinuna hiya

as apostolna as nan chiyuycha Judio. ⁹ As nan nangammuwan cha Santiago, Pedro ya Juan ay maifilang as mangepangpanguru as nan iglesia hid-i ay benendisyonan Apo Dios nan nauy chunu ay entalekna kan ha-un, lenamanu chakami ay mangepaila ay us-usa nan pangkepmi. Nuntuturag kami ay iturturuymi ay umuy as nan chiyuycha Gentil ya iturturuycha ay umuy as nan chiyuycha Judio. ¹⁰ Nan paatcha inflin kan chakami at iturturuymi ay mamadfiachang as nan chiyuycha pugli ay omaafurot ad Jerusalem. Hiyana challu nan komakuchak.*

Nan Nangontraan Pablo Kan Pedro

¹¹ Ngem as nan enmaliyan Pedro ad Antiokia, kenontrak hiya as nan sangwanan nan chiyuycha omaafurot, tay narawag ay achi ustu nan enatna. ¹² Tay as nan kaar-alina, nakekkekan hiya as nan chiyuycha Gentil ay omaafurot. Ngem as nan enmaliyan nan chiyuycha Judio ay infiaor Santiago, chaana at inturuy ay nakekkekan kan chicha, tay umugyat hiya as nan chiyuycha Judio ay mangepapelet ay maunud nan Lintig Moises. ¹³ Kiapú as nan nauy ay enat Pedro, nan tapina ay Judio ay omaafurot at tinuradcha hiya uray mu ammucha ay achi ustu nan chana at-atun. Uray hi Bernabe at naetapi us kan chicha. ¹⁴ Kunku pay naammuwan ay nan chacha at-atun at maekontra as nan tit-iwa ay isursuron nan Ammay ay Chamag, infiakiak kan Pedro as nan sangwanancha am-in, “Usaka ay Judio, ngem chaanmu inununud nan tapina ay iniili ay ukialen chi Judio,

---

* **2:10** Ara. 11:30, 2 Co. 9:1

ya inun-unudmu nan tapina ay iniili ay ukialen nan Gentil. Uray mu assesa, adchi t'uymu peletun nan Gentil ay mangedkaman as nan cha takú un-unuchun ay Judio?"

Maesarakan Nan Judio Ya Gentil Babaen As Pammati

¹⁵ Kenalek pay kan cha Pedro, "Tit-iwa ay Judio kami, tay naiyanak kami as nan Judio ay chanakchakor. Fiakun kami Gentil ay achi nangammu as nan lintig Apo Dios. ¹⁶ Ngem am-mumi ay achi maifilang as nalintig nan usa ay taku as nan mangiilan Apo Dios babaen as nan manongtongparana as nan Lintig Moises mu achi yangkiay babaen as nan pammatina kan Jesu Cristo. Isunga uray chakami ay Judio at enmafurot kami kan Cristo Jesus ta ifilang chakami kan Apo Dios as nalintig babaen as nan pammatimi kan Cristo, fiakun babaen as nan manongtongparanmi as nan Lintig, tay maid poros maifilang as nalintig babaen as nan manongtongparan as nan Lintig. ¹⁷ Ngem mu as nan chami paat manganapan as mangifilangan chakami kan Cristo as nalintig, angkiay ya naanapan ay naifilang kami as fumafiasor ay kaman as nan chiyuycha Gentil, ay nan laychun tona ay kanan at hi Cristo nan nangetoróng kan chakami as nan fumasoranmi? Fiakun met! ¹⁸ Mu munfiangachak ay mangunud kasin as nan Lintig ay chinukkiak ad kasin, maifilangak as fumafiasor. ¹⁹ Tay mu maepangkep as nan Lintig, achek kafiaelan ay tongparun ya hiyasa nan nangammuwak ay nakeddenganak ay matuy ay maisiyan kan Apo Dios. Isunga kiapú

ta naifilangak as natuy mu maepangkep as nan Lintig, nawayawayaanak as nan nauy ay Lintig ay matakú para kan Apo Dios.† ²⁰ O, kamanak naetapi ay naelansa as nan koros. Isunga fiakun ha-un nan matataku, mu achi hi Cristo ay wacha kan ha-un. Ad wani, matatakuwak babaen as nan pammatek as nan Anak Apo Dios ay nangichat as fiyagna kiapú as layadna kan ha-un. ²¹ Achek ifilang nan grasyan Apo Dios as maid kotkotokna. Tay mu maifilang as nalintig nan usa ay taku as nan mangiilan Apo Dios babaen as nan manong-tongparana as nan Lintig, maid kotkotok nan natuyan Cristo.” Hiyana nan ifiakiak as nan iglesia ad Antiokia.

3

Nan Lintig Winnu Nan Pammati

¹ Chakayu ay i-Galacia, anuy kayu kaman nunkangokngok! Ngachana nan nangallilaw kan chakayu? Ay achi narawag nan infiaagku kan chakayu maepangkep as nan natuyan Jesu Cristo as nan koros? ² Sarudsuchok man na kan chakayu: Ay enawatyú nan Espiriton Apo Dios babaen as nan nangtongparanyu as nan Lintig Moises winnu babaen as nan nangafurotanyu as nan Ammay ay Chamag ay chinngoryu? ³ Uyaka sa kayong as kenangokngokyu! Lenapuwanyu met nan fiarú ay fiyagyu kan Cristo babaen as nan pannakafialin nan Espiriton Apo Dios. Angkiay ya ad wani, laychunyu ay maifilang as nalintig as nan mangiilan Apo Dios babaen as nan mismu ay kafiaelanyu. ⁴ Ay kun paat maid kotkotok nan

---

† 2:19 Rom. 6:1-11; 7:1-6

am-in ay enommat kan chakayu as nan enmafurotanyu? Sapay koma ta wacha! ⁵ Ay kananyu un babaen as nan nanongtongparanyu as nan Lintig Moises nan nangichatan Apo Dios as Espirituna kan chakayu ya nan nangekamanana as nakaskaschaaw winnu babaen as nan enmafurotanyu as nan Ammay ay Chamag ay chinngoryu? Fiakun!

⁶ Numnumunyu nan naisurat as nan Kalen Apo Dios maepangkep kan Abraham ay kanana, “Enafurotna hi Apo Dios, at kiapú as nan pammatina, infilang Apo Dios hiya as nalintig.”* ⁷ Isunga masapor maawatanyu ay nan chiyuycha omafurot kan Apo Dios nan maifilang as tit-iwa ay an-ak Abraham. ⁸ Naepadtu as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay ifilangtu Apo Dios nan chiyuycha Gentil as nalintig babaen as nan pammaticha. Hiyana nan enpapakaammon nan Ammay ay Chamag kan Abraham ay kanana, “Kiapú kan he-a, mabendisyonan nan am-in ay tatau asna's luta.”† ⁹ Isunga mabendisyonan am-in nan omafurot kan Apo Dios ay kaman as nan pannakabendisyon Abraham babaen as nan pammatina.

¹⁰ Ngem nan am-in ay muntaltalek as nan manongtongparancha as nan Lintig at machusacha in-inkiana. Tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Machusana in-inkiana nan uray usa ay achi mangtongpar as nan am-in ay naisurat as nan liblon nan Lintig Apo Dios.”‡ ¹¹ Narawag tit-iwa ay maid taku ay

* **3:6** Gen. 15:6; Rom. 4:3; San. 2:23 † **3:8** Gen. 12:3b; Ara. 3:25

‡ **3:10** Deut. 27:26; Gal. 5:3; San. 2:10

maifilang as nalintig as nan sangwanan Apo Dios babaen as nan manongtongparana as nan Lintig, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Nan taku ay maifilang as nalintig babaen as nan pammatina at mawad-an as fiyag ay maid patingkiana.”§ ¹² Ngem tukún nan Lintig as nan pammati, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Nan taku ay mangtongpar as nan am-in ay epakaman nan Lintig at matakú hiya in-inkiana.”*

¹³ Ngem maid makatongpar as nan am-in ay filin nan Lintig, isunga masapor machusa takú am-in. Ngem wenayawayaan chitaku kan Cristo as nan chusa takú babaen as nan natuyana as nan koros, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “As nan maelansaan nan taku as nan kaiw, maila ay chinusan Apo Dios hiya.”† ¹⁴ Enat Cristo Jesus chi ta babaen kan hiya, maichat us as nan chiyuycha Gentil nan bendisyon ay enkaren Apo Dios ay naichat kan Abraham, ya babaen as nan pammati takú, maawat takú us koma nan enkarina ay Espirituna.

Nan Lintig Ya Nan Enkaren Apo Dios

¹⁵ Iib-a, epachongku nan enkaren Apo Dios kan Abraham. Mu munturag nan chuwa ay taku ya penermaancha nan nunturakiancha, achi mafialin ay maichun winnu tapiyan nan naisurat. ¹⁶ Hiyasa nan enkaren Apo Dios kan Abraham ya as nan usa ay kianakna. Chaan kenalen nan

---

§ **3:11** Hab. 2:4; Rom. 1:17 * **3:12** Lev. 18:5; Rom. 10:5 † **3:13** Deut. 21:23

naisurat as nan Kalen Apo Dios, “As nan chiyuy-cha kianakmu,” ay kaman kun ongor ay tatau nan laychuna ay kanan, ngem nan enpaisurat Apo Dios at hiyana, “As nan kianakmu.” Nan laychuna ay kanan at us-usa yangkiay ay taku, ya nan hana ay taku at hi Cristo.‡ ¹⁷ Nauy nan laychok ay kanan: Wacha nan enkaren Apo Dios ay inturagna kan Abraham. Isunga nan Lintig ay inchat Apo Dios kan Moises as nan narpasan chi opat kiasot ya turon puru ay tawwun at achina mafialin ay maichun nan enmon-ona ay turag ay enkarina. Tay kukutug nan enkaren Apo Dios, ya siguradu ay atuna. ¹⁸ Tay mu tawichun takú nan enkaren Apo Dios babaen as nan manongtongparan takú as nan Lintig, maid kotkotok nan chiyuy karina. Ngem fiakun assessa, tay nan kenatit-iwana at enpakchaw Apo Dios kan Abraham kiapú ta enkarina kan hiya.

Nan Atun Nan Lintig

¹⁹ Mu hiyasa, ngachana ngay ngarud nan kotok nan Lintig ay naichat? Enammaan Apo Dios nan nauy Lintig ta epailana nan panagfiasor nan tatau babaen as nan achicha mangtongparan as nan hana ay Lintig. O, enkeddeng Apo Dios ay munturturuy nan hana Lintig inkiana as nan omaliyan nan kianak Abraham ay hi Cristo ay matongparan nan enkarina. Naraka ay maematonan ay napatpateg nan karina mu nan Lintig, tay nan angheles nan enosar Apo Dios ay nangichat as nan Lintig kan Moises, ya hi Moises nan nangifiakia as nan tatau. ²⁰ Ngem chaan enosar Apo Dios

---

‡ **3:16** Gen. 22:17-18

chi maketagtakitfor as para kan Abraham as nan nakiturakiana kan hiya, tay hiya mismu nan nun-ekari kan Abraham.

²¹ Ay kontraun ngarud nan Lintig nan enkaren Apo Dios? Achi poros mafialin! Tay mu wachay lintig ay inchat Apo Dios ay mafialin ay tomaku, mafialin ay mapalintig nan taku as nan mangiilan Apo Dios babaen as nan manongtongparana as nan lintig. ²² Ngem maid nakaekaman as sa, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana un nafiafiarud nan am-in ay tataku as nan pannakafialin nan fiasor. Isunga maiyunud as nan pangkep Apo Dios, nan enkaren Apo Dios at maichat babaen yangkiay as nan omafurotan nan taku kan Jesu Cristo.

²³ Sakbay inumchan nan timpu ay enmafurotan nan tataku kan Cristo, kaman takú fiarud ay kinukuwarchaan nan Lintig inkiana enmali hi Cristo ay enafurot takú. ²⁴ Nan Lintig us at kaman as nan mamanfiantay as onga, tay finanfiantayana chitaku inkiana enmali hi Cristo ta mapalintig takú as nan sangwanan Apo Dios kiapú as pammati kan Cristo. ²⁵ Ngem ad wani, kiapú ta enmali nan timpu ay omafurotan nan tataku kan Cristo, napapug nan nangukuwarchaan nan Lintig kan chitaku.

²⁶ Ad wani, chakayu ay nakius-usa kan Cristo babaen as nan pammatiyu kan hiya at naifilang kayu am-in as an-ak Apo Dios, ²⁷ tay nafunyakian kayu am-in ay nakius-usa kan Cristo. Isunga kamanyu senokatan as ukialen Cristo nan ukialiyu ay maila as nan panagfiyagyu. ²⁸ As nan mangiilan Apo Dios, maid natkunan nan Judio as nan

Gentil, kaman us nan mafiabfiaor as nan achi, laraki as nan fiafiai. § Tay nun-us-usa kayu am-in babaen as nan nakius-usaanyu kan Cristo Jesus. ²⁹ Isunga mu makius-usa kayu kan Cristo, maifilang kayu as kianak Abraham, at maketawid kayuntu as nan enkaren Apo Dios.

4

¹ Nauy pay nan usa ay laychok ay kanan maepangkep as nan tomawid: Mu kutug ay onga nan manawid as nan tawid amana, maepapachong challu hiya as nan chiyuycha fiabfi-aarun amana uray mu kuwana nan am-in, ² tay wachacha nan mangisursuru kan hiya ya mangilila as nan kuk-uwana inkiana omali nan ustu ay timpu ay enkeddeng amana ay mangichatana as nan tawidna. ³ Kaman us kan chitaku ay as nan chaan takú nangawatan as nan tit-iwa ay sursuru at fiabfi-aarun chitaku as nan chiyuycha tuku-tukún ay penapakianu ay ukiali ay muntortoray asna's luta. ⁴ Ngem as nan inumchanaan nan ustu ay timpu ay enkeddeng Apo Dios, finaorna nan Anakna. Naiyanak hiya as nan fiafiai ay Judio, ya tenongtongparna nan Lintig Moises. ⁵ Enat Apo Dios chi ta wayawayaana nan tataku ay kaman finafiarud nan Lintig ta munfialin taku am-in ay omafurot kan Cristo as tit-iwa ay an-akna.

⁶ Kiapú ta an-akna chitaku, finaorna nan Espiriton nan Anakna ta mawawacha kan chitaku. Isunga babaen as nan pannakafialin nan Espiritu Santo, mafialin takú ay kanan kan Apo Dios,

---

§ 3:28 Rom. 10:12

“Ama,” as nan munkararakian takú kan hiya.*
 7 Isunga nan tunggal usa kan chakayu at fiakun mafiabfiaor ad wani, ngem tit-iwa ay anak Apo Dios. Kiapú ta nunfialin kayu as an-akna, mafi-alinyu us ay tawichun nan am-in ay epatawidna as nan an-akna.

Nan Machanakianan Pablo As Nan I-Galacia

8 Ad kasin as nan chaanyu nangam-ammuwan kan Apo Dios, kaman chakayu fiabfiaarun as nan chiyuycha didiosen. 9 Ngem ad wani ay naammuwanyu hi Apo Dios, winnu kanak koma un naammuwan chakayu kan Apo Dios, ay laychunyu pay laing ay munfiangad as nan chiyuycha tukutukún ay penapakianu ay ukiali ay maid kotkotokcha ya maid tit-iwa pannakafialincha? Ay laychunyu kasin ay nunfialin as fiabfiaarun-cha? 10 Figfikunyu met nan chiyuycha inili ay ukialen chi Judio ay maekamkaman as nan chiyuycha napateg ay urkiw, furan, timpu ya tawwun! 11 Isunga machanakianak maepangkep kan chakayu, tay anaka ya maid kotkotok nan nangepapatiyak ay nun-is-isuru kan chakayu.

12 Iib-a, pangaasiyu ta turachunak, tay kamanak met us kan chakayu ay Gentil ay achi etortorayan nan Lintig. Maid met mangisiw as en-enatyu kan ha-un ad kasin as nan kawad-ak kan chakayu.† 13 Ammuyu met ay nan enmonona ay nangekaskasabaak kan chakayu as nan Ammay ay Chamag at kiapú as nan nunsaketak.‡ 14 Ngem chaanak enlaylayusan winnu chinukchukkian kan chakayu, uray mu nalikiatan

---

* 4:6 Rom. 8.15 † 4:12 1 Co. 9:20-21 ‡ 4:13 Ara. 13:13-14:24

kayu as nan nunsaketak. Kunak at menangili kan chakayu ay kaman ha-un nan anghel Apo Dios winnu kaman ha-un hi Cristo Jesus ay mismu. ¹⁵ Ngachanay enommat as nan chiyuy lagsakyu para kan ha-un as nan kawad-ak kan chakayu? Ha-un mismu nan mangepaneknek ay ad kasin at ongor chi layadyu kan ha-un, at mu mafialin, uray oketanyu nan matayu ta ichatyu kan ha-un. ¹⁶ Kun pay ad wani, ay nunfialinak as kafusoryu kiapú ta infiakiak nan tit-iwa kan chakayu?

¹⁷ Ngem nan chiyuycha mangisuru as achi tit-iwa at kaman chakayu esasaket, ngem achi ammay nan pangkepcha. Tay nan laychuncha at chukkianak kan chakayu ta chicha nan esaketyu. ¹⁸ Ammay tit-iwa ay omesasaket mu ammay nan pangkep ay kaman as nan nangmangiliyanyu kan ha-un ad kasin. Assesa koma nan kanayon ay atunyu, fiakun yangkiay mu wachaak kan chakayu. ¹⁹ Chakayu ay an-akku ay laylaychok, munlikiatak kasin kiapú kan chakayu ay kaman as nan ena ay munpasikar. Iturturuyku ay munlikiat inkiana munfialin kayu as tit-iwa ay pasorot Cristo. ²⁰ Mu wachaak koma kan chakayu ad wani ta mafialin ay kunak kun maketakiatfor kan chakayu, tay machanakianak as solet kan chakayu!

Nan Maepadpachongan Cha Agar Kan Sara

²¹ Sarudsuchok man na kan chakayu ay manglayad ay mangunud as nan Lintig Moises: Ay achiyu maawatan nan laychun ay kanan nan Lintig? ²² Naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kun chuwa ay lanaraki nan potot Abraham.

Nan usa at naiyanak as nan usa ay fiabfiarun asawana, ya nan usa at naiyanak kan asawana ay hi Sara ay fiakun mafiabfiaor. § 23 Nan anak nan chiyuy mafiabfiaor at achi nakaskaschaaw nan enatna ay naiyanak. Ngem nan anak asawana ay fiakun mafiabfiaor at chaan koma naiyanak mu chaan enkaren Apo Dios kan chicha.* 24 Nan nauycha ay enommat at wacha nan laychuncha ay kanan. Nan nauycha chuwa ay fianafiai at maepachongcha as nan chuwa ay inturag Apo Dios. Nan usa ay inturagna at nan Lintig ay inchatna kan Moises henan chuntug ay Sinai, ya maepachong na kan Agar ay mafiabfiaor. Isunga nan chiyuycha mangtongpar as nan Lintig at kamancha an-ak Agar ay mafiabfiaor, tay fiabfiarun nan Lintig chicha. 25 O, hi Agar at maepachong henan chuntug ay Sinai ay wacha ad Arabia ay nurpuwan nan Lintig. Maepachong us henan siyudad ay Jerusalem ad wani, tay nan chiyuycha umiili hid-i ya nan am-in ay Judio ay manngotongpar as nan Lintig Moises at fiabfiarun nan chiyuy Lintig chicha. 26 Ngem hi Sara ay fiafiai ay fiakun mafiabfiaor at maepachong henan Jerusalem ay wacha ad chaya, ya kaman hiya nan ena takú ay omaafurot. 27 Tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,
 “Munlagsakka, he-a ay chaan poros enman-anak!
 Munfukiawka kiapú as lagsakmu, he-a ay chaan
 nunpaspasikar!

---

§ 4:22 (Ismael) Gen. 16:1-16; (Isaac) Gen. 21:1-7 * 4:23 Gen. 16:1-4; Rom. 4:19; Heb. 11:11-12

Tay he-a ay tenaynan chi asawana at ong-ongortu nan an-akmu mu nan fiafiai ay kutug nan asawana.”†

²⁸ Iib-a, chitaku ay enmafurot at kaman takú kan Isaac ay naiyanak kiapú ta enkaren Apo Dios. Kiapú as nan nauy enkaren Apo Dios, maifilang takú us as an-ak Abraham. ²⁹ As nan hiyachi ay timpu, nan anak ay achi nakaskaschaaw nan enatna ay naiyanak at penalikiatna hi Isaac ay naiyanak babaen as nan pannakafialin nan Espiriton Apo Dios. Assesa us, uray ad wani, tay cha chitaku parpalikiatun as nan chiyuycha finabfiaor nan Lintig.‡ ³⁰ Ngem numnumun takú nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Pakakum nan mafiabfiaor ya nan anakna, tay achi mafialin ay maketawid nan anak nan mafiabfiaor as nan tawid nan anak nan fiakun mafiabfiaor.”§ ³¹ Iib-a, fiakun chitaku ngarud an-ak as nan mafiabfiaor, ngem kun takú at maifilang as an-ak nan fiakun mafiabfiaor.

5

Nawayawayaan Nan Taku Ay Omafurot Kan Cristo

¹ Nawayawayaan takú tit-iwa, tay wenayawayaan chitaku kan Cristo! Isunga epapasnekyu ay mangekalintikian as nan

---

† **4:27** Isa. 54:1; 2 Cro. 36:15-23. Nan usa pay ay laychun Pablo ay kanan as na at maepangkep as nan chiyuycha Judio ya chiyuycha enmafurot kan Cristo. Nan laychuna ay kanan at as kasin, omong-ongor nan omafurot kan Cristo ya omong-ongor us nan bendisyon Apo Dios kan chicha mu nan chiyuycha Judio.

‡ **4:29** Gen. 21:8-9 § **4:30** Gen. 21:10

pannakawayawayayu. Achiyu eparufus ay epatiincha nan Lintig Moises kan chakayu ta achi kayu kasin munfialin as mafiabfiaor.

² Chungrunyu na: Ha-un hi Pablo ay mangifiakia un mu kananyu ay masapor masugyatan kayu ta maifilang kayu as nalintig as nan mangiilan Apo Dios, maid ngarud kotkotok nan enat Cristo para kan chakayu. ³ Itukunku kasin kan chakayu ay nan taku ay munpasugyat at masapor ngarud tongparuna nan am-in ay Lintig. ⁴ Isunga nan taku ay munlarayad ay maifilang as nalintig as nan mangiilan Apo Dios babaen as nan manongtongparana as nan Lintig at naisiyan hiya kan Cristo ya chinukkiana nan grasyan Apo Dios. ⁵ Kun pay chitaku, namnamaun takú ay ifilang chitaku kan Apo Dios as nalintig babaen as nan pammati takú kan Cristo. Fiadfiadngan chitaku as nan Espiritu Santo as nan manmanuchan takú as nan matongparana.* ⁶ Tay mu makius-usa takú kan Cristo Jesus, munpachong as nan mangiilan Apo Dios nan nasugyatan ya nan chaan. Nan kasaporan yangkiay at nan pammati takú ay maepaila as nan manglaylaychanan takú as nan pachong takú ay taku.

⁷ Ad kasin, ammay paat chi nangab-afurotanyu kan Cristo. Ngachana nan nangallilaw kan chakayu t'uyyu at achi afurotun nan tit-iwa? ⁸ Nan chiyuycha nangallilaw kan chakayu at chaancha nurpu kan Apo Dios ay nangayag kan chakayu. ⁹ Numnumunyu nan kankanan nan tataku, “Uray mu ak-akét nan lebadura, epabrorna nan am-

---

* 5:5 Rom. 5:5; 8:26

in ay maetapiyana.” ¹⁰ Ngem uray mu tit-iwa na ay kankanana nan tatakú, muntalekak kan chakayu kiapú as nan nakius-usaan takú as nan Apo, isunga maid chuwachuwak ay achiyu un-unuchun nan tukún ay sursuru. Ammok us ay chusauntu Apo Dios nan taku ay nangallilaw kan chakayu uray mu ngachana nan katatakuna.

¹¹ Ngem mu para kan ha-un ay iib-a, chak ekaskasaba kanu ay masapor masugyatan nan Gentil mu omafurot hiya. Mu tit-iwa na, adchi ngay ngarud t'uyak cha parpalikiatun as nan chiyuycha Judio? Tay mu tit-iwa ay chak ekaskasaba ay masapor masugyatan nan taku, maid koma manglilifok kan ha-un as nan chak mangekaskasabaan as nan maepangkep kan Cristo ya maepangkep as nan natuyana as nan koros. ¹² Mu para as nan chiyuycha cha mangal-allilaw kan chakayu ay mu epapeletcha ay masapor chi sugyat at pay-anyu chicha, uray mu putnancha nan kuwacha.

¹³ Iib-a, enayakian chakayu kan Apo Dios ta mawayawayaan kayu. Ngem achiyu epanfor nan pannakawayawayayu ay mangekaman as laylaychun nan achoryu, kun kayu at munfifinnachang kiapú as nan munlelennayachanyu. ¹⁴ Tay amin ay filin as nan Lintig at nunfialincha as us-usa ay filin ay kanana, “Laylaychum nan pachongmu ay taku ay kaman as nan atum ay manglaylayad as nan achormu.”† ¹⁵ Ngem mu iturturuyyu ay munkekennarat ya mun-iinnischa ay kaman as nan chiyuycha animar, il-ilaunyu, tay siguraduntu ay munchichinnachael kayu.

---

† 5:14 Lev. 19:18b

Nan Taku Ay Munpaetorong As Nan Espiritu Santo

¹⁶ Hiyana nan laychok ay kanan: Munpaetorong kayu as nan Espiritu Santo ta nan laychuna nan atunyu, fiakun nan mun-ongosán nan achoryu.

¹⁷ Tay achi munpachong nan laychun nan Espiritu ya nan laychun nan achor. Munkennontra chaná ay chuwa ay kamancha munkafusor, isunga achiyu mafialin ay atun nan laychunyu ay atun. ¹⁸ Ngem mu nan Espiritu Santo nan mangetorong kan chakayu, achi chakayu cha etorayan as nan Lintig.

¹⁹ Naraka ay maematonan nan ukiali ay nurpu as nan mun-ongosán nan achor nan taku, at nauycha: Nan mangepapasan as assi ay lachok, nan mangekamanan as nunkaaras, nan mangotettet ay ukiali; ²⁰ nan manaychayawan as didiosen, nan enaanennet ay ekamkaman; nan muniinningoran, nan munsusumaan, nan omaposan, nan fumungfungtan ya nan mun-eennekotan, nan achi munkekennaawatanan ya nan mun-sisiyanan; ²¹ nan mun-eennakuman, nan munfutfutangan, nan narafus ay panaglagragsak ya tapina pay ay kaman as nan nauycha. Kasek fiagfiag-an chakayu ad wani ay kaman as nan namagfiag-ak kan chakayu ad kasin: Nan chiyuycha mangekamkaman as nan nauycha at achicha maetapi henan muntorayan Apo Dios.‡

²² Ngem nan ukialen nan taku ay murpu as nan Espiritu Santo at nauycha: mananglayad,

---

‡ 5:21 Rom. 2:8; 1 Co. 5:11; 6:9-10; 2 Co. 12:20-21; Tit. 3:3; Jud. 1:7. As nan tapina ay manuskritu at entapicha nan “pomatpatuyan”.

naragsak, natalna, naanos, manangfiachang, ammay chi atun as nan pachong ay táku, matalek, ²³ napakumbaba ya tuntun-una nan laylaychun nan achorna. Maid lintig ay mangepawa as mangekamanan as nan nauycha ay ukiali. § ²⁴ Am-in ay nakius-usa kan Cristo Jesus at kamancha enlansa as nan koros nan sikud ay numnumcha patí nan am-in ay mun-ongosán ya laraychun nan achorcha. ²⁵ Kiapú ta enettan chitaku as fiarú ay fiyag as nan Espiriton Apo Dios, masapor munpaetoróng takú as nan Espiritu Santo. ²⁶ Isunga achi takú epangpangas nan achor takú, achi takú us munpepennafungat ya mun-eennapos.

6

Munfifinnachang Takú

¹ Iib-a, mu wachay usa kan chakayu ay nalisukian ay finmasor, chakayu ay etortoróng nan Espiritu Santo at iyam-ammayu ay manuchu kan hiya ta unuchuna kasin nan laychun Apo Dios. Ngem pangaasiyu ta achi kayu us masureulisug. ² Munfifinnachang kayu mu wachay likiat chi usa kan chakayu. Mu hiyasa nan atunyu, matongparyu nan lintig Cristo.* ³ Tay mu ngachana nan mangifilang as achorna as wachay kafiaelana ngem maid payat, kuna cha sugug-nuwun nan achorna. † ⁴ Masapor waschi un ninumnumna nan chana at-atun ta paneknekana

---

§ 5:23 Efe. 4:2; Col. 3:12 * 6:2 Jn. 13:34; 15:21; Rom. 15:1. Nan lintig Cristo at kanana un munlelennayad takú. † 6:3 Rom. 12:3; 1 Co. 3:18

mu ustu winnu achi. Tay mu ustu, mafialin ay hiyasa nan munlaylaychana, ya masapor achina epadpachong nan enatna as nan enat nan tapina ay tatau, ⁵ tay masapor waschi un senakfiatana nan uchuna.‡

⁶ Nan taku ay maisursuruwan as Kalen Apo Dios at masapor umichat as kasaporan nan mangisursuru kan hiya. §

⁷ Achiyu mafialin ay luklukuwun hi Apo Dios, isunga achiyu sugsugnuwun nan achoryu. Tay mu ngachana nan entanum nan taku, hiya us chi nan apituna. ⁸ Nan taku ay mangunud as nan mun-ongosán nan achorna at apetunantu nan chusa ay maid patingkiana. Ngem nan taku ay mangunud as nan laylaychun nan Espiritu Santo at apitunantu nan fiyag ay maid patingkiana ay nurpu as nan Espiritu Santo. ⁹ Isunga achi takú koma maum-uma ay mangekamkaman as ammay, tay mu epapasnek takú ay mangiturturuy ay mangekamkaman as ammay, wacha nan maara takú ay gun-guna mu umchan nan ustu ay timpu. ¹⁰ Isunga mu wachay chansa takú, ekaman takú nan ammay as nan am-in ay tatau, kaskasin as nan iib-a takú ay omaafurot.

Nan Anongos Ay Tukun Ya Pakomostan Pablo

¹¹ Ilaunyu nan kaanad-achan nan surat ay ha-un mismu nan cha mangisurat!* ¹² Nan chiyuycha mangepapelet ay masugyatan kayu at

---

‡ **6:5** Nan laychun tona ay kanan at “Waschi un kikiad as nan mismu ay chana atuatan.” § **6:6** 1 Co. 9:11; 2 Co. 9:6-12; 1 Tim. 5:17-18 * **6:11** Rom. 16:22; 1 Co. 16:21; Col. 4:18; 2 Tes. 3:17

chicha nan manglayad ay mangepangpangas as maepangkep as nan mamaila. Atuncha sa ta malisiyancha nan maparpalikiatanancha. Tay am-mucha ay mu isurucha nan hana kaesarakanan babaen as nan natuyan Cristo as nan koros, palikiatuntu nan iib-acha ay Judio chicha. ¹³ Uray chicha ay nasugyatan at achicha ekamkaman nan am-in ay Lintig Moises. Kuncha laylaychun ay munpasugyat kayu ta mafialincha ay epangas ay nunpasugyat kayu kiapú kan chicha. ¹⁴ Ngem mu para kan ha-un, maid tukún as ichaychayawku mu achi yangkiay nan natuyan Apo takú ay Jesu Cristo as nan koros kiapú kan ha-un. Tay kiapú as nan enatna, nan cha epatpateg nan tatau asna's luta at maid kotkotokna kan ha-un, ya nan chak epatpateg at maid us kotkotokna kan chicha. ¹⁵ Munpachong nan nasugyatan winnu chaan as nan mangiilan Apo Dios, tay nan kasaporan at nan mangepafiaruwan as nan panagfiyag babaen as nan pannakafialin nan Espiritu Santo. ¹⁶ Sapay koma ta mawawacha nan talna ya grasya ay nurpu kan Apo Dios as nan am-in ay mangunud as nan nauy kaifiagfiakiak kan chicha ay tit-iwa ay tatakon Apo Dios.

¹⁷ Munlapu ad wani, masapor maid kan chakayu nan mangot-otyok as nan chak isursuru, tay nauycha nan filatku ay mangepaila ay tit-iwa ay fiabfiarunak kan Apo Jesus.

¹⁸ Iib-a, sapay koma ta mawawacha kan chakayu am-in nan grasyan Apo takú ay Jesu Cristo. Amen.

Nan kalen apo Dios (Nan fiarú ay turag) New Testament in Bontok, Eastern

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Bontok (Bontok, Eastern)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bontok, Eastern

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
1f1c8958-216d-51a9-a716-070579cb1c49